

František Fajfr – muž, o kterém bylo hodně slyšet

Stal se prvním předsedou úřadu po okupaci. František Fajfr (18. 8. 1892–12. 2. 1969) byl statistikem, právníkem a filosofem. Na sklonku svého života se věnoval hlavně demografii.

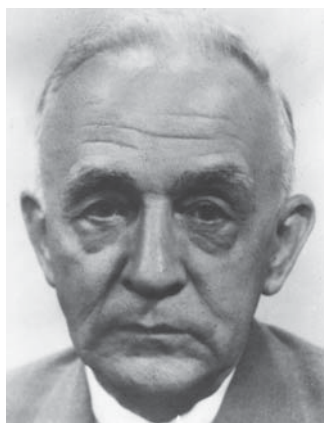
Již 5. května 1945 byl pověřen prozatímním vedením statistického úřadu JUDr. František Fajfr. Zhruba o rok později, 15. května 1946, byl pak jmenován prezidentem republiky předsedou úřadu se zpětnou platností od 28. října 1945. Představitelem statistiky se tak stal dlouholetý pracovník úřadu, který pro něj sloužil již od roku 1922. Mimo své statistické činnosti byl širší veřejnosti známý rovněž jako filosof a sociolog orientující se zejména po roce 1945 na demografii.

Politická plus

Mezi důvody jeho jmenování předsedou nejspíše patřila i jeho levicová orientace, kterou byl známý tak jako řada tehdejších intelektuálů již v době první republiky. V květnu roku 1945 se stal také členem Komunistické strany Československa.

František Fajfr se narodil v Humpolci a po prožití dětství v Brně a Dvoře Králové absolvoval v Praze malostranské gymnázium. Na Univerzitě Karlově vystudoval práva a v listopadu roku 1916 byl promován doktorem práv. Po skončení studií se následně zapsal ještě na filosofickou fakultu UK, kterou ukončil již v samostatné republice v roce 1920.

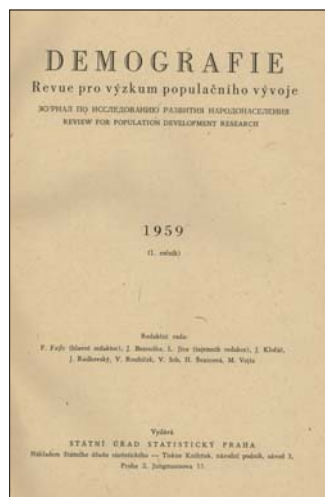
Po několika zaměstnáních, ve kterých využíval svého právníckého

ho vzdělání, nastoupil v již zmíněném roce na statistický úřad. Zde se věnoval mj. školské a osvětové statistice, statistice družstevní a finančního podnikání a nakonec pracoval v odboru zabývajícím se politickou a správní statistikou.

Publikační činnost

Již za doby svého studia začal Fajfr publikovat. Díky místu kde pracoval, byla řada studií otištěna nejdříve v Československém statistickém věstníku a pak ve Statistickém obzoru a Statistickém zpravodaji (např. Veřejné knihovny v Če-

Takto vypadal 1. ročník Demografie.

chách, na Moravě a ve Slezsku, Tržba a ceny u konzumních družstev, Krize a kriminalita). V oboru filosofie byl však ještě literárně aktivnější. Ve dvacátých a třicátých letech minulého století napsal celou řadu prací, zejména do filosofických časopisů, jako byly např. Česká mysl, Čin a Nová doba.

O jeho bohaté publikační činnosti svědčí přehled jeho prací včetně drobných zpráv, který obsahuje celkem 547 položek. Z knižních titulů dostupných např. v Národní knihovně můžeme uvést studii Masaryk a Comte z roku 1925 a z roku 1940 Hegelovu filosofii světové moudrosti.

Nelehký úděl

Fajfr vedl statistický úřad po celou problematickou dobu konce čtyřicátých a zejména padesátých let. A jak píše jeho životopisci, nebylo to pro něho rozhodně snadné. Ještě před rokem 1948 se snažil zachovat nezávislost statistiky na hospodářské politice a uplatňovat požadavek politické neutrality. Po převratu již bylo všechno jinak. Fajfr byl v té době už zralý muž na prahu šedesátky a muselo mu už být jasné, že s demokracií a svobodou je konec. Osoby, které pamatovaly padesátá léta v úřadu, se shodly na tom, že Fajfr zabránil nejhoršímu, když v době éry sovětských poradců tvrději hájil vysokou úroveň československé statistiky, zejména pak té demografické.

Založil Demografii

Už na konci padesátých let se Fajfr zasloužil o založení dodnes vydá-

O Františku Fajfroví psali Zdeněk Pavlík a Alena Šubrtová.

vaného časopisu Demografie. Měl výrazný podíl na ustavení Československé demografické společnosti na počátku šedesátých let a také jeho zásluhou fungovala státní populační komise. Z funkce předsedy úřadu byl odvolán v roce 1961. Statistický úřad byl na zhruba pět let sloučen s Lidovou kontrolou do společné instituce Ústřední komise lidové kontroly a statistiky.

Ve zbývajících letech svého života se pak s ubývajícími životními silami věnoval především demografii. Velkou energii věnoval například činnosti v rámci demografické společnosti. V roce 1968 přivítal osamostatnění statistického úřadu a kvitoval náznak politického obratu. V té době se vrátil k osobnosti T. G. Masaryka a stal se předsedou kuratoria Masarykova ústavu. Zemřel ve věku sedmdesáti šesti let na počátku roku 1969.

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace